

Allemaal spelen!

Nieuwe uitgave van de Stichting Oase over het toegankelijk maken van natuurspeelplaatsen voor kinderen met en zonder beperking.

Tekst: Marianne van Lier, Marjan Wagenaar
Foto's: uit besproken boek.

Dion: *“Vroeger als ik boos was ging ik altijd in de blauwe kamer zitten. Dat is een kamer die helemaal blauw is en hele zachte muren heeft. Nu ga ik naar die hut daar achterin. Trouwens, ik ben nu niet meer zo vaak boos als vroeger.”*

Op iedere natuurlijke speelplek die we bezoeken zien we hoe fijn het is dat kinderen er hun eigen ‘niche’ kunnen vinden. Voor Dion (die behandeld wordt bij De Springplank in Apeldoorn) is het bijzonder belangrijk dat er nu een hut staat.

Het is een wilgentenen tipi op een zorgvuldig gekozen plek. Hij heeft nu buiten de mogelijkheid om zich even terug te trekken, zijn boosheid te laten zakken. Dat helpt! Ook voor kinderen zonder opvallende gedragsproblemen is het goed (eigenlijk zelfs nodig) als er op een schoolplein of op het buitenterrein van de BSO of kinderopvang mogelijkheden zijn om even uit het zicht te zijn, een plek waar je veilig even alleen kunt zijn. Veel volwassenen herinneren zich nog wel hoe vervelend het was dat je, als je eens ergens verdrietig over was, op het grote, kale schoolplein geen kant op kon. Altijd in het zicht, van volwas-

senen, maar ook van andere kinderen. Kinderen die gepest worden ervaren dit extra sterk.

Een groen schoolplein, of groene buitenruimte bij kinderopvang of BSO is, als het goed is, ingericht als een gevarieerd speel- en leerlandschap met open en besloten ruimten, hoogteverschillen, bomen voor schaduw en liefst ook om in te klimmen, struiken waar je in kan verstoppen en waar je soms besjes van kunt plukken, bloemen die je vrolijk maken en lekker ruiken, waar je een mooi natuurschilderijtje van kunt maken en, als het helemaal mooi is, een waterloopje waar

Het vernieuwde terrein van de Springplank in Apeldoorn.

Zo eenvoudig kan het soms zijn om een kind mee te laten doen.

Jermain vindt het ook fijn om met modder te spelen.

je kunt dromen over wilde bergbekken die je eigenhandig gaat temmen door stenen neer te leggen en dijkes te bouwen, en -uiteraard- voldoende los materiaal, bijvoorbeeld om zelf hutten te bouwen.

In zo'n gevarieerd landschap vind je altijd wel een plekje waar je je even terug kunt trekken, maar je hebt er ook –net zo belangrijk– ruimschoots gelegenheid om je juist lekker uit te leven na al dat binnen zitten. Rennen, tikkertje spelen, springen, balanceren, klimmen, glijden (met of zonder glijbaan), schommelen enzovoorts. Dit is extra belangrijk voor kinderen die 'geen minuut stil kunnen zitten'.

Die willen bewegen en worden daar het grootste deel van de dag, tot hun grote frustratie, in gehinderd. Dat geldt niet alleen voor de kinderen 'zonder zitvles', maar voor alle kinderen. Het is wezenlijk voor hun ontwikkeling dat ze voldoende en voldoende gevarieerd kunnen bewegen. We citeren in presentaties vaak een Zwitserse pedagoge, die zei: "Een kind is beweging". Vervolgens laten we in een serie foto's zien hoe gevarieerd dat 'bewegen' kan zijn op een natuurspeelplaats, zelfs als er

voor gekozen wordt geen speeltoestellen te plaatsen.

Zulke spannende speel- en leerlandenschappen komen er gelukkig steeds meer, niet alleen bij scholen en kinderopvang, maar ook in wijken, parken, bij kinderboerderijen en andere terreinen die een gemeente (al dan niet tijdelijk) ter beschikking stelt. Ook Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en andere natuurorganisaties zorgden er voor dat een deel van hun terreinen beter bespeelbaar is geworden. Een heel goede ontwikkeling!

Een paar jaar geleden kregen we, na

een presentatie met tientallen plaatjes van al die fijne plekken, de vraag vanuit de zaal voorgelegd: "Maar wat als je nu als kind beperkingen hebt, niet goed kan lopen, horen of zien bijvoorbeeld, zijn die natuurspeelplaatsen dan nog wel zo leuk? Houden jullie daar rekening mee?" Die vraag viel op dat moment niet zo gemakkelijk te beantwoorden.

We wisten het eigenlijk niet. Maar een goede vraag vonden we het wel. Toen de provincie Overijssel groen licht (en geld) gaf om dit eens serieus uit te zoeken en twee pilots te begeleiden, gingen we aan de slag. In eerste instantie hadden we het idee dat er heel weinig over bekend was, maar al gauw ontdekten we dat (speel)natuurontwerpster Anke Wijnja een goed rapport had geschreven, dat op internet te downloaden was ('Natuurlijk toegankelijk spelen'). Collega-ontwerpers krijgen daar op een heel toegankelijke manier allerlei handvaten om natuurspeelplaatsen geschikt te maken voor kinderen met fysieke beperkingen. Anke bleek het een heel goed idee te vinden om samen met ons aan een boek te werken waarin die bevindingen een belang-

Onderwerpen die aan bod komen:

- Over welke beperkingen praten we?
- Wat is spelen nu eigenlijk precies en waarom is dat belangrijk?
- Wat is een natuurspeelplaats en hoe kun je daar spelen?
- Hoe kun je bij de inrichting van het speellandschap rekening houden met kinderen met een beperking?
- Welke speelelementen kun je op een natuurspeelplaats allemaal tegenkomen, en hoe kun je die zodanig aanpassen dat ook kinderen met een beperking er leuk kunnen spelen?
- Wat zou een natuurspeelplaats nog meer aan randvoorwaarden kunnen bieden voor deze specifieke doelgroep?
- Hoe kun je kinderen met een gedragsstoornis begeleiden tijdens hun spel?

rijke rol spelen, maar dat we graag aan wilden vullen met ideeën en tips voor kinderen met niet-fysieke beperkingen, zoals verstandelijke beperkingen of gedragsstoornissen. Belangrijk ook, omdat juist die laatste groep snel groter lijkt te worden. We zochten daarvoor deskundigen en vonden al snel orthopedagoge Ilse Vonder bereid om mee te schrijven. Ook andere pedagogen en ervaringsdeskundigen boden aan kritisch mee te lezen en commentaar te geven op de teksten. Omdat Ilse al snel tot de conclusie kwam dat het bij kinderen met een gedragsstoornis vaak meer gaat om een goede pedagogische begeleiding dan om ontwerpaanpassingen schreef zij daar een extra hoofdstuk over.

We kwamen ook al gauw in contact met de Speeltuinbende, een initi-

De hendel van deze waterpomp is makkelijk vast te pakken door iedereen.

atief van de NSGK (Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind). Speeltuinbendeleider Ilse van der Put gaat al een paar jaar met een speciale bus vol kinderen met en zonder beperking op stap. Samen testen ze speeltuinen op toegankelijkheid en bespeelbaarheid. Ze geven tips om de situatie te verbeteren. Na een tijdje komen ze weer langs en plaatsen dan, als het goed is, een groen bordje: 'Hier kunnen wij GOED samen spelen'. Ilse van der Put deed graag mee en zo bestond het schrijfteam al gauw uit 5 'dames' zoals we elkaar altijd voor de grap noemen: 2 Ilse's, 2 Marjannen (bijna dan) en Anke, die zich met haar naam niet alleen hoefde te voelen want collega-ontwerpster Anneke Rodenburg heeft ook haar steentje bijgedragen. Niet alleen als meezer, maar ook als ontwerpster van één van de twee voorbeeldprojecten, die als 'intermezzo' in het boek zijn opgenomen (de nieuwe groene speelplaats van de Springplank in Apeldoorn, waar we dit artikel mee begonnen). Het andere intermezzo gaat over speeltuin Moby Dick in Beverwijk. Dit is de speeltuin waar we voor

het eerst het groene speeltuinbendebordje zagen: GOED gekeurd! Margot Reesink, vrijwilligster op deze speeltuin, wilde graag hun ervaringen beschrijven en heeft ook de eindredactie op zich genomen. Machteld Klees, die nu al vier jaar Oase samenstelt en vormgeeft, heeft de vormgeving van 'Allemaal spelen!' verzorgd.

En nu is het klaar! 20 dozen vol boeken liggen te wachten op lezers die in dit onderwerp geïnteresseerd zijn. We zijn benieuwd naar de reacties! We hopen met dit boek antwoord te hebben gegeven op de vraag die ons destijds in Leusden (door Gerard Mostert, mede-initiatiefnemer van de 'Schellerdriehoek' in Zwolle Zuid) gesteld werd. Op 23 november werd het boek dan ook op die plek, waar de aanleg van een natuurspeelplaats voor kinderen met en zonder beperking binnenkort van start gaat, gepresenteerd.

Aanbieding Speciale aanbieding voor Oase lezers

Abonnees van Oase kunnen tot 1 januari 2013 het boek 'Allemaal spelen' voordelig bestellen. Ga naar www.springzaad.nl/winkeltje en schrijf bij de toelichting van je bestelling: 'Oase 2012/4'. Je betaalt dan €12,50 in plaats van €14,50. Hier komen nog wel de verzendkosten bij.